

For the excellence in Vocational Education in Europe

Резултат 3.4.2 Анализ на резултатите от проучването на ключовите компетентности

Преработена версия
Април 2021

Автор: Джулия Фелингер, Мария Дженгозова

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

Съдържание

1. Въведение	3
2. Текущо обучение, предлагано от партньорите по проекта VetUp.....	3
3. Избор на ключови компетентности	5
4. Проучвания сред компаниите	7
5. Анализ на резултатите.....	9
6. Заключение	10
8. Източници.....	10
9. Анекс: Списък на компаниите, участвали в проучването.....	11

1. Въведение

В настоящия доклад се прави преглед на методологията, използвана за определяне на ключовите компетентности, които са от значение за целите на този проект, т.е. за намиране на обща основа, на която да се основават обученията по VetUp, организирани от полския партньор WSEI.

На първия етап ключовите компетентности бяха определени въз основа на различни европейски, световни и национални източници. На второ място, за да се анализира върху кои от определените ключови компетентности трябва да се съсредоточат обученията на VetUp, беше проведено проучване сред работодателите в страните, участващи в бъдещите обучения: България, Испания и Франция.

След това отговорите бяха анализирани с помощта на дескриптивна статистика, за да се постигне консенсус относно четирите ключови компетентности, които ще бъдат използвани в обученията на VetUP, за да допълнят настоящите портфейли от обучения на партньорите по проекта.

В настоящия доклад се прави преглед на методологията, използвана за определяне на ключовите компетентности, които са от значение за целите на този проект, т.е. за намиране на обща основа, на която да се основават обученията по VetUp, организирани от полския партньор WSEI.

2. Текущо обучение, предлагано от партньорите по проекта VetUp

България:

Българският партньор ДП БГЦПО (член на SIPOB) организира мерки за обучение за целевата група на дългосрочно безработните лица. Неотдавнашен пилотен проект е насочен към професионалното ориентиране и консултиране. Темите включват комуникация, работа в екип, управление на конфликти, както и познания по математика или български език.

Франция:

"Групата за обществени интереси - професионално обучение и професионална реализация" (GIP-FCIP) Créteil е първият образователен регионален район във Франция. Той представлява 600 пътеки за професионално развитие, 32 000 възрастни обучаеми в около 180 училища годишно. Основните му цели включват осъществяване и развитие на сътрудничеството на "ниво академия" в областта на професионалното обучение и образование за възрастни и професионалното включване. GIP - FCIP действа като орган и структура за административна подкрепа на мрежата GRETA на своята територия, където GRETA е част от стратегията за продължаващо обучение на възрастни и професионално образование. По този начин мрежата GRETA е много разнообразна организация, която предоставя услуги, образование и обучение във всички области и за всички нива. Програмите предлагат обучение в областта на твърдите и меките умения. Повечето от програмите са насочени към търсещи работа и неквалифицирани или слабо квалифицирани работници и младежи.

Испания:

Обучамите, които търсят професионално обучение в испанската партньорска организация IDEA, имат богат избор от предмети. Курсът, насочен към готварството, служи за конкретен пример, който може да бъде обобщен: "учениците ще са придобили общата компетентност да разработват процедура за предварителна обработка, приготвяне, представяне и консервиране на всякакви видове храни и да вземат решения за гастрономически предложения, прилагайки подходящи техники за готвене, без помощ, и изпълнявайки качествени и икономически цели, като същевременно спазват правилата за безопасност и здраве и хигиенните практики при работа с храни.

Тази обща компетентност е разделена на отделни умения (UC), като например:

- Действайте в съответствие с правилата за здраве и безопасност и опазване на околната среда в хотелиерството (UC0711_2).
- Вземане на решения относно прости гастрономически предложения и управление и контрол на предлагането на храни (UC0259_2).
- да обработват и консервират всички видове храни (UC0260_2).
- Приготвяне на основни кулинарни изделия за различни цели и основни ястия (UC0261_2).
- Приготвяне и представяне на най-подходящите ястия от регионалната кухня на Испания и международната кухня (UC0262_2).

Професионалните умения се придобиват чрез резултатите от обучението, определени в рамките на свързаните (по-общо) модули за обучение (MF), като например в този случай:

- Безопасност и опазване на здравето и околната среда в хотелиерството (MF0711_2).
- Основни гастрономически предложения и системи за осигуряване (MF0259_2).
- Предварителна обработка и консервиране на храни (MF0260_2).
- Кулинарни техники (MF0261_2).
- Кулинарни продукти (MF0262_2).
- Практическо обучение на работното място по готварство (MP0017).

За справка, резултатите от ученето, включени в Практическото обучение на работното място, които допълват и затвърждават резултатите от ученето, придобити в другите модули на обучение, са (наред с други):

- Сътрудничество при изготвянето на гастрономически предложения, като менюта, списъци или други (галавечери, банкети и др.), в съответствие с различното им естество.
- Да разграничават характеристиките на храните и напитките, като вземат предвид специфичните гастрономически предложения.
- Да сътрудничи при изчисляването на материалните разходи, за да прецени възможните цени на гастрономическите предложения.
- Да сътрудничи при подготовката на различни кулинарни продукти и да извършва други дейности по предварителна обработка, за да се използват по-нататък в рецепти или за продажба.
- Сътрудничи при довършването и прилагането на основни техники за готвене, а когато е необходимо, и на техники за консервиране, за да се получат основни кулинарни продукти.
- Сътрудничи при довършителните работи и техниките за възстановяване, необходими за кулинарните продукти, за да бъдат използвани или консумирани по-нататък.
- Сътрудничи при анализа и прилагането на правилата и хигиенните и санитарните условия, отнасящи се до производствените единици или услугите за храни и напитки, за да се предотвратят рисковете от хранителни отравяния или замърсяване на околната среда.
- Сътрудничи при проектирането и изготвянето на декоративни елементи на всички видове кулинарни изделия, като прилага подходящи графични и декоративни техники.

- Участвайте в работните процеси на компанията, като спазвате правилата и инструкциите, установени на работното място.

Както може да се заключи от този списък, липсва обучение по меки умения; учебната програма се основава на представените от правителството насоки за модули за професионално обучение. Основният фокус на ПОО в IDEA, както и в други организации в мрежата, са теоретичните и практическите умения на предмета на обучението, като почти не се обръща внимание на меките умения (емпатия, поведение, комуникация).

3. Избор на ключови компетентности

Списъкът с ключови компетентности, избран за това проучване, се основава на доклада на Cedefop "Умения в онлайн свободните работни места", резултатите от проекта "Key4" по програма "Еразъм+" (2015-17 г.), в който се анализира значението на ключовите компетентности за стажовете в избрани предприятия, и на доклада "Бъдещи работни умения" на университета във Финикс.

Според проучване, проведено от Cedefop чрез анализ на онлайн обяви за работа, компетенциите, които са най-търсени от предприятията в ЕС през 2019 г., са

- Адаптиране към промените / приспособяване към променящи се ситуации
- Работа в екип / в екипи
- Принципи на работа в екип
- Подпомагане на клиенти / обслужване на клиенти
- Създаване на решения на проблеми
- Комуникация
- Мислете проактивно
- Показване на отговорност
- Управление на проекти
- Работете самостоятелно
- Разработване на стратегии за решаване на проблеми
- Коригиране на приоритетите / определяне на приоритетите на задачите
- Толериране на стреса
- Изграждане на екип
- Творческо мислене
- Управление на времето
- Анализиране на проблемите с оглед на възможностите
- демонстриране на ентузиазъм
- Ръководене на екип

Следните ключови компетентности също бяха споменати като важни в някои държави, но не бяха разгледани допълнително в това проучване. Те не биха били подходящи като теми за обучение, тъй като са или твърде специфични, или твърде общи:

- Използване на компютър
- Английски език
- Използване на Microsoft office / офис софтуер / офис системи
- Чужди езици за международна кариера
- Стандарти за качество

Заинтересованите страни от проекта "KEY4" по програма "Еразъм+" определиха следните ключови компетентности като най-важни:

1. Устно общуване с хора в организацията и извън нея
2. Работа в екип
3. Вземайте решения и решавайте проблеми
4. Планиране, организиране и приоритизиране на работата

Тези четири компетентности могат лесно да бъдат вградени в предишния списък, поради което на страните партньори беше представена комбинация от двете класации.

Освен това при изготвянето на окончателния списък, представен на компаниите, бяха взети предвид и компетенциите, посочени в доклада "Бъдещи работни умения" на Университета във Финикс, които се основават на шест движещи сили, включително изключителна дълговечност, възход на интелигентните машини и системи, компютърен свят, нова медийна екология, свръхструктурирани организации и глобално свързан свят:

1. Създаване на смисъл (способност за определяне на по-дълбокия смисъл или значение на това, което се изразява)
2. Социална интелигентност (способност да се свързвате с другите по дълбок и пряк начин, да усещате и стимулирате реакции и желани взаимодействия)
3. Межкултурна компетентност (способност за работа в различна културна среда)
4. Виртуално сътрудничество (способност за ефективно сътрудничество с екип във виртуална среда)
5. Грамотност в областта на новите медии (способност за използване на новите медии, предлагани от пазара)
6. Новаторско и адаптивно мислене (способността да се мисли нестандартно. Приспособяване към бързо променящите се условия и допълване на знанията с нова информация)
7. Управление на когнитивното натоварване (способност за приоритизиране на информацията от гледна точка на нейната значимост)
8. Дизайнерско мислене (умело моделиране на процеси и задачи по такъв начин, че да се постигне поставената цел)
9. Трансдисциплинарност (глобално мислене, което излиза извън рамките на дадена област)
10. Компютърно мислене (умело използване на данни и способност да се мисли въз основа на събраната информация и използването ѝ по най-ефективния начин)

Тези компетентности бяха обединени и добавени към вече установените, като в крайна сметка се получи следният списък от 20 компетентности за класиране:

- Приспособяване към промените
- Работа в екип
- Вземане на решения и решаване на проблеми
- Комуникационни умения
- Проактивно мислене
- Показване на отговорност
- Управление на проекти
- Работете самостоятелно
- Планиране, организиране и приоритизиране на работата
- Управление на стреса
- Творческо мислене
- Анализирайте проблемите с оглед на възможностите

- Емпатия
- Ръководене на екип
- Компютърно мислене
- Трансдисциплинарност
- Социална интелигентност
- Межкултурна компетентност
- Виртуално сътрудничество
- Грамотност в областта на новите медии

4. Проучвания сред компаниите

За да се установи върху кои от гореспоменатите ключови компетентности трябва да се съсредоточат обученията на VetUp, сред партньорите по проекта бяха проведени фирмени проучвания. Тъй като партньорите в Полша са отговорни за организирането на обученията VetUp, но не участват в тях, в проучването бяха включени само предприятия в България, Франция и Испания.

Проучванията бяха проведени между март и май 2020 г., следователно по време на първата вълна на пандемията от Covid19 в Европа, което направи достигането до заинтересованите страни по-трудно от предвиденото.

Въпреки това консорциумът успя да получи отговори от 15 български, 18 френски и 21 испански предприятия. Те класираха 20-те предложени ключови компетентности според тяхната възприета важност от 1 до 20, като 1 се счита за най-важна, а 20 - за най-малко важна.

България:

Българските партньори по проекта се консултираха с малки и средни предприятия с персонал до 80 души, работещи в различни сектори на икономиката, включително образование, недвижими имоти, строителство, туризъм или производство. Българските предприятия класираха предложените ключови компетентности, както следва:

1. Работа в екип
2. Да работят самостоятелно
3. Комуникативни умения
4. Проявяване на отговорност
5. Планиране, организиране и приоритизиране на работата
6. Вземане на решения и решаване на проблеми
7. Компютърно мислене
8. Проактивно мислене
9. Анализирайте проблемите за възможности
10. Приспособяване към промените
11. Творческо мислене
12. Ръководене на екип
13. Управление на стреса
14. Виртуално сътрудничество
15. Управление на проекти
16. Емпатия
17. Трансдисциплинарност
18. Социална интелигентност
19. Межкултурна компетентност
20. Грамотност в областта на новите медии

Франция:

Организацията GRETA се занимава с почти всички професионални сфери (човешки ресурси, цифрови технологии, висше образование, промишленост, социални услуги, строителство, туризъм и ресторантьорство, транспорт и логистика и т.н.) и затова помоли голям брой компании да отговорят на въпросника. Компаниите, които участваха в това проучване, варираха от мултинационални до малки предприятия и малки асоциации. Поради това целевата група за проучването беше голяма и се опита да представи колкото е възможно повече разнообразието на мрежата. Анкетите бяха върнати от предприятия, сред които летища (Aéroport de Paris), ENEDIS (френска компания за разпределение на енергия в публичния сектор), филмови компании (като METISFILMS), SUEZ (голяма мултинационална компания в строителния и енергийния сектор), FM logistics (логистична компания), обществени организации като "Etablissement Public Territorial Plaine Commune" - един вид структура/представителство на местната/регионалната власт, и предприятия, работещи в социалната сфера.

Френските дружества (n=18) подредиха компетенциите в следния ред:

1. Планиране, организиране и приоритизиране на работата
2. Вземане на решения и решаване на проблеми
3. Комуникационни умения
4. Проактивно мислене
5. Работете в екип
6. Анализирайте проблемите с оглед на възможностите
7. Ръководете екип
8. Работете самостоятелно
9. Виртуално сътрудничество
10. Компютърно мислене
11. Адаптиране към промените
12. Проявяване на отговорност
13. Емпатия
14. Социална интелигентност
15. Творческо мислене
16. Управление на проекти
17. Трансдисциплинарност
18. Новомедийна грамотност
19. Управление на стреса
20. Межкултурна компетентност

Испания:

В IDEA участваха компании с различни размери, нужди и логистика - от големи предприятия със стотици служители до МСП, включително семейни компании със само 3 служители. Добавената стойност на проучването на това разнообразие от компании беше да се установи връзка с тях, за да могат в бъдеще да интегрират стажантите си в своите структури. Като се има предвид, че IDEA предлага основно курсове по "Социални и здравни грижи за хора в домашна среда"; "Здравни и социални грижи за зависими хора в социални институции"; Готварство; Обществено посредничество; Механично производство; "Основни операции в ресторанти и барове", анкетиранияте компании са с корени в тези области.

Изследваните испански работодатели са класирани по следния начин:

1. Работа в екип
2. Проявяват отговорност
3. Взимане на решения и решаване на проблеми
4. Приспособяване към промените
5. Планиране, организиране и приоритизиране на работата

6. Комуникационни умения
7. Проактивно мислене
8. Емпатия
9. Социална интелигентност
10. Анализирание на проблемите за откриване на възможности
11. Трансдисциплинарност
12. Творческо мислене
13. Управление на стреса
14. Независима работа
15. Управление на проекти
16. Компютърно мислене
17. Грамотност в областта на новите медии
18. Ръководене на екип
19. Межкултурна компетентност
20. Виртуално сътрудничество

5. Анализ на резултатите

Сравнихме средните и медианните резултати от класациите на отделните компании във всяка страна и след това пристъпихме към обща класация за всяка страна. Винаги, когато цифрите от "първата" класация не бяха напълно убедителни, разгледахме допълнително колко компании са класирали компетентността на второ, трето или четвърто място. На втора стъпка създадохме претеглени средни стойности от резултатите по държави, в зависимост от броя на респондентите от всяка държава (BG 15, FR 18, ES 23), за да постигнем балансиран резултат. Според този анализ следните компетенции бяха класирани най-високо:

1. Работа в екип
2. Вземане на решения и решаване на проблеми
3. Планиране, организиране и приоритизиране на работата
4. Комуникационни умения
5. Проявяване на отговорност

Те бяха последвани от (в низходящ ред по важност):

6. Проактивно мислене
7. Приспособяване към промените
8. Анализирание на проблемите с оглед на възможностите
9. Самостоятелна работа
10. Математическо мислене
11. Емпатия
12. Ръководене на екип
13. Творческо мислене
14. Социална интелигентност
15. Трансдисциплинарност
16. Виртуално сътрудничество
17. Управление на стреса
18. Управление на проекти

19. Грамотност в областта на новите медии
 20. Межкултурна компетентност

6. Заключение

Партньорите от консорциума VetUp обсъдиха резултатите от проучването, като се съсредоточиха върху избора на компетенции, които да бъдат включени в предстоящите обучения (организирани от WSEI). Въз основа на потребностите от обучение на техните мрежи за ПОО партньорите решиха да променят леко класацията от проучването, т.е. да дадат приоритет на следните компетентности (вж. таблицата по-долу).

Класиране на компетенциите, обхванати от предстоящото обучение (както е обсъдено и договорено от партньорите в консорциума)	Класиране на компетенциите според общите резултати от проучванията на компаниите, проведени в България, Франция и Испания
1. Планиране, организиране и приоритизиране на работата	1. Работа в екип
2. Комуникационни умения	2. Взимане на решения и решаване на проблеми
3. Работа в екип	3. Планиране, организиране и приоритизиране на работата
4. Приспособяване към промените	4. Комуникационни умения
	7. Приспособяване към промените

Таблицата показва, че най-важната компетентност, която трябва да се включи в обучението по VetUP, е "умението да се планира, организира и приоритизира работата" (класирана на трето място по важност в проучванията). Тази компетентност е следвана от умението да се общува и да се работи в екип (класирани съответно на четвърто и първо място по важност в проучванията). Според резултатите от проучването компетентността "адаптиране към промените" не е сред петте най-важни компетентности, но партньорите я смятат за по-важна в сравнение с умението за вземане на решения и решаване на проблеми, което няма да бъде включено в предстоящите обучения.

Очаква се фокусирането върху избраните компетентности да повиши общата стойност на предлаганото от партньорите на VETup / техните мрежи ПОО, тъй като ще го направи по-точно, реалистично, отговарящо на нуждите на пазара на труда и по този начин ще предостави на учащите се в ПОО по-добри възможности за заетост.¹

8. Източници

Cedefop (2019): Skills Panorama – skills in online job advertisements, online: <https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en/dashboard/skills-online-job-advertisements?country=EU&occupation=#3> [accessed Jan. 2020]

¹ Обучението в рамките на VetUP е замислено като обучение на обучители, т.е. то е насочено към учители и обучители, директори на училища, ръководители на обучения (от мрежата на доставчиците на ПОО в рамките на VETup), които след това ще предадат придобитите компетенции на учащите се в ПОО.

Davies, Anna / Fidler, Devin / Gorbis, Marina (2011): Future of Work Skills 2020. Institute for the Future for the University of Phoenix Research Institute Available online:

https://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf

9. Анекс: Списък на компаниите, участвали в проучването

Bulgaria

1. Tropicana
2. Arco
3. Knauf
4. меридиан 22
5. Амперел
6. Морски хоризонти
7. Бош-отдел автомобилно оборудване
8. "Хамбургер България" ЕООД
9. Транспрес
10. Админсофт
11. БГСервиз
12. Датикум
13. Крез
14. Елит монтаж
15. Промет сейф

Франция

1. GHU
2. ADP
3. Agence Rousseau
4. EPT
5. you industrie
6. tveac
7. travail entraide
8. suez
9. slip
10. paris batiment
11. pampa
12. metisfilms
13. elior
14. greta gmti
15. FM logistics
16. enedis
17. terideal
18. DOTT

Испания

1. MAXFRUIT, SL

2. SERCOVAL
3. MARTÍNEZ CANO GESTIÓN, SL
4. ESCOLA DE CUINA CREMADES
5. COCINA CON AMOR
6. AMCOR FLEXIBLES
7. VIALTERRA MEDIO AMBIENTE
8. RESIDENCIA MUNICIPAL
9. OCASO SEGUROS SA (ALZIRA)
10. CLEAR PET SL
11. DUEN SL
12. JOSE ALAPONT
13. PLANTIPLUS
14. GUINEA PUB
15. TOP MOTOS
16. GREFUSA
17. HOSPITAL AGUAS VIVAS
18. CADERSA
19. SUMINISTROS ALZIRA
20. PSIQUES
21. INDUSTRIAS SALES-PIMLAC
22. COOPCARLET
23. LUIMARMÍ